

Sygn. akt VII U 2409/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar-Zapolska

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Wronkowska

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2014 r. w Gdańsku

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 21 października 2013 r. nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje S. S. prawo do emerytury od dnia złożenia wniosku i ustala, że organ emerytalny nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń społecznych Oddział w G. na rzecz ubezpieczonego S. S. kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Sygn. akt VII U 2409/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu S. S. prawa do emerytury w oparciu o ustalenie, iż na dzień 01 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony nie uwzględnił okresów zatrudnienia za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. u armatorów zagranicznych od dnia: 11 lutego 1987 roku do 27 października 1987 roku, od 07 marca 1988 roku do 17 października 1988 roku, od 03 lutego 1989 roku do 21 lipca 1989 roku ponieważ obowiązujące przed dniem 01 stycznia 1990 roku przepisy tj. Uchwała Nr 123 Rady Ministrów z dnia 03 września 1984 roku w sprawie podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. Nr 23, poz. 157 ze zm.) nie przewidywały możliwości korzystania przez pracowników polskich zatrudnionych za granicą z uprawnień w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, nie ma możliwości zaliczenia okresów pracy u pracodawców zagranicznych przypadających przed 01 stycznia 1990 roku.

Od decyzji organu rentowego odwołał się wnioskodawca, wnosząc o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. u armatorów zagranicznych. Wnioskodawca powołał się przy tym na art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi z dnia 27 czerwca 2013 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany wniósł jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Ustosunkowując się do zarzutów wnioskodawcy pozwany wyjaśnił, iż do stażu pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono wnioskodawcy okresów zatrudnienia u podmiotów zagranicznych za pośrednictwem (...) Sp. z o.o. albowiem na podstawie art. 42 ustawy z dnia 16 października 1991 roku o zatrudnieniu o przeciwdziałaniu bezrobociu (dz. U. nr 106, poz. 457 ze zm.) dopiero od dnia 01 października 1990 roku pracę u armatora zagranicznego zalicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach, jeżeli jednostka miała zgodę Ministra i opłacała składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony S. S. urodzony (...), z zawodu kucharz, w dniu 12 lipca 2013 roku złożył do pozwanego organu rentowego ponowny wniosek o emeryturę. Wnioskodawca w chwili złożenia wniosku o emeryturę nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

okoliczności bezsporne, vide: akta ZUS - wniosek o przyznanie emerytury z dnia 12 lipca 2013 r. k. 57,

Pozwany ustalił, że ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 25 lat i 8 miesięcy i 4 dni, w tym 22 lata i 9 miesięcy i 4 dni okresów składkowych oraz 2 lata 11 miesięcy okresów nieskładkowych. W ocenie organu rentowego skarżący udowodnił 14 lat, 2 miesiące i 12 dni stażu pracy w warunkach szczególnych – jednakże na skutek przeprowadzonego postępowania odwoławczego należało przyjąć, iż wykazał on przeszło 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych.

dowód: akta ZUS - karta przebiegu zatrudnienia – k. 85v, decyzja pozwanego z dnia 21 października 2013 roku k. 86

Nie była to pierwsza decyzja odmawiająca wnioskodawcy prawa do świadczenia emerytalnego – uprzednio decyzją z dnia 27 października 2011r. pozwany organ rentowy również odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz nie udokumentowania rozwiązania pracy z każdym pracodawcą. Na mocy dwóch kolejnych decyzji z dnia 10 listopada 2011 roku oraz z dnia 23 listopada 2011 roku pozwany odmówił skarżącemu przyznania przedmiotowego świadczenia z uwagi na fakt, iż wnioskodawca nie legitymował się wymaganym 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Na skutek odwołania skarżącego tutaj. Sąd prawomocnym wyrokiem z dnia 04 lipca 2012 r. o sygn. akt VII U 3533/11 oddalił odwołanie S. S..

dowód: akta ZUS – decyzja pozwanego z 27 października 2011 r. – k. 16, decyzja pozwanego z dnia 10 listopada 2011 r. – k. 23, decyzja pozwanego z dnia 23 listopada 2011 r. – k. 33,

wyrok Sądu Okręgowego z dnia 04 lipca 2012 r. – k. 67

Ubezpieczony w spornym okresie tj. od 11 lutego 1987 roku do 27 października 1987 roku był zatrudniony w charakterze marynarza na statku (...), w okresie od 07 marca 1988 roku do 17 października 1988 roku był zatrudniony na stanowisku starszego marynarza – kucharza na statku (...), a od 03 lutego 1989 roku do 21 lipca 1989 roku był zatrudniony w charakterze kucharza na statku (...).

Okresy od 11 lutego 1987 roku do 27 października 1987 roku, od 07 marca 1988 roku do 17 października 1988 roku oraz od 03 lutego 1989 roku do 21 lipca 1989 roku były dla wnioskodawcy okresami składkowymi.

dowód: akta sprawy ; umowa z dnia 02 lutego 1989 roku – k. 22-25 akta rentowe : umowa – k. 58, zaświadczenie – k. 13, raport ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 19, karta przebiegu zatrudnienia – k. 13

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy oraz w aktach pozwanego organu emerytalnego, której prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Podkreślenia wymaga, iż art. 184 ust 2 powyższej ustawy zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. nr 637) z dniem 01 stycznia 2013 r., co skutkuje tym iż od 01 stycznia 2013 r. celem uzyskania uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych nie ma konieczności spełniania przez ubezpieczonych przesłanki rozwiązania stosunku pracy.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale VIII (Prace transporcie i w łączności):

- pod pozycją 4 wskazano pracę na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym – pracownicy wpisani na listę załogi tych statków

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r. sygnatura kat : III ZP 30/01) pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach są bez względu na status własnościowy pracodawcy , prace wymienione w § 4-8a Rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Godzi się w tym miejscu przywołać także kolejne stanowisko Sądu Najwyższego z dnia 05 marca 2003 r. w sprawie o sygnaturze akt: II UK 196/02 , zgodnie z którym do okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganego w § 4 ust. 1 Rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) wlicza się również okresy wykonywania za granicą, u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do wskazanego powyżej Rozporządzenia, z tym zastrzeżeniem, iż są one uznawane za okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 lub 6 ust. 2 pkt 1 lit d Ustawy z dnia 17 grudnia 1988 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013. 1140 j.t.).

W myśl art. 6 ust. 2 pkt 1 lit d przywołanej powyżej ustawy za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku następujące okresy, za które została opłacana składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia obywateli polskich za granicą – u innych pracodawców zagranicznych, jeżeli w okresie pracy za granicą były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 07 sierpnia 2011 r. osiągnął 60 rok życia, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 25 lat jak również nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego .

Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres pracy od dnia 11 lutego 1987 roku do 27 października 1987 roku, od 07 marca 1988 roku do 17 października 1988 roku, od 03 lutego 1989 roku do 21 lipca 1989 roku– wobec faktu, iż w ocenie pozwanego organu rentowego obowiązujące przed dniem 01 stycznia 1990 roku przepisy tj. Uchwała Nr 123 Rady Ministrów z dnia 03 września 1984 roku w sprawie poodejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. Nr 23, poz. 157 ze zm.) nie przewidywały możliwości korzystania przez pracowników polskich zatrudnionych za granicą z uprawnień w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, nie ma możliwości zaliczenia okresów pracy u pracodawców zagranicznych przypadających przed 01 stycznia 1990 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, iż ubezpieczony w spornym okresie czasu podlegał ubezpieczeniu tj. opłacał składki na ubezpieczenie społeczne. Wobec powyższego okres czasu od 11 lutego do 1987 roku do 27 października 1987 roku. Od 07 marca 1988 roku do 17 października 1988 roku oraz od 03 lutego 1989 roku do 21 lipca 1989 roku jest dla skarżącego okresem składkowym. Powyższa okoliczność wynika z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych oraz nie została w toku sprawy zakwestionowana przez pozwanego.

Zdaniem Sądu Okręgowego , mając na uwadze treść cytowanych przepisów, oraz fakt, iż pozwany zaliczył skarżącemu sporne okresy do okresów składkowych uznać należało, iż w niniejszej sprawie mamy do czynienia ze stanem faktycznym, który uprawnia wnioskodawcę do zaliczania okresów zatrudnienia u obcych armatorów do okresów składkowych, a w konsekwencji do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego w § 4 ust. 1 rozporządzenia.

Mając powyższe na uwadze, opierając się na treści przytoczonych przepisów prawa Sąd Okręgowy uznał, iż twierdzenie pozwanego jakoby okresy pracy u zagranicznego pracodawcy można zaliczyć dopiero od roku 1990 nie zasługuje na uwzględnienie. W tym miejscu jeszcze raz należy podkreślić, iż ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych reguluje kwestię okresów składkowych wprost. Zatem brak jest podstaw, aby w świetle okoliczności przedmiotowej sprawy stosować przepisy przywołanej przez pozwanego uchwały, z pominięciem regulacji ustawowej.

Sąd Okręgowy pragnie również zwrócić uwagę na stanowisko Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zawarte w wyroku z dnia 22 czerwca 1995 roku w sprawie III AUR 556/95, zgodni z którym zatrudnienie poza obszarem państwa polskiego u zagranicznego pracodawcy bez odprowadzania z tego tytułu składek na ubezpieczenie społeczne do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie może być uznane za zatrudnienie, o którym mowa w przepisach § 4 ust. 1 1,2 Rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, mając na uwadze fakt, iż sporny okres był dla ubezpieczonego okres składkowym, - rozumując a contrario uznać należało, iż wnioskodawca spełnia przesłanki niezbędne do zaliczenia spornych okresów do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Wobec powyższego –w ocenie Sądu wnioskodawca spełnia przesłanki do otrzymania wnioskowanego świadczenia w postaci emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Bowiem raz jeszcze należy podkreślić, iż Sąd doliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okresy od 11 lutego 1987 roku do 27 października 1987 roku, od 07 marca 1988 roku do 17 października 1988 roku, od 03 lutego 1989 roku do 21 lipca 1989 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec wykazania, iż sporne okresy czasu podlegają zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach, ubezpieczony S. S. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o zeznania świadków i ubezpieczonego wyjaśniające zakres obowiązków i charakter pracy ubezpieczonego, co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy poprzez wnioskowanie a contrario.

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 27 lutego 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu S. S. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 12 lipca 2013 r. (tj. od dnia złożenia ponownego wniosku o świadczenie emerytalne jako spełnienia ostatniej przesłanki ustawowej przyznania świadczenia). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w dniu 12 lipca 2013 r. oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, mającego wpływ na jego prawo do wnioskowanego świadczenia.

W punkcie II sentencji wyroku, Sąd kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, art. 99 k.p.c. oraz w oparciu o § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 11 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 490 z późn. zm.) zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego (punkt 2 odwołania – k. 3 akt sprawy), obciążył pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego ubezpieczonego S. S. w wysokości 120 zł, zasądzając je w wymiarze dwukrotności stawki minimalnej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy, nakład pracy pełnomocnika oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i dokonania jej rozstrzygnięcia.

SSA w SO Ewa Downar–Zapolska

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)